

aanleg had voor het tooneel, dan voor het schrijven van verhalen en verzen. Hij zette alzoo den algemeenen regel kracht bij, die wil dat in ons land de meeste schrijvers meêdoen aan een tak der letterkunde, waartoe ze geen aanleg hebben, en den tak, die hun talent zou doen ontlui-ken en versterken, onverlet laten.

De vertooningen van het reizend gezelschap genoten dan ook een algemeenen bijval en na eenige opvoeringen was zijne faam te Mechelen gevestigd.

— Wie had gedacht dat we op die wijze uit de bewe-ging zouden geraken? zei Robert.

— Het toeval, dat gewoonlijk lieden van onze soort een handje toesteeft, heeft ons geholpen. Het zou immers nooit bij ons opgekomen zijn barakspelers te worden, om aan onze vervolgers te ontsnappen. Beter verdwijnen dan in ons huidig pak, konden we niet. Wie zal Robert en Ber-trand gaan zoeken in de vertolkers van «Robert en Ber-trand»?

— Inderdaad, de edele tooneelspeelkunst heeft ons ge-red!... Ik drink op haren bloei.

Bertrand stootte met zijn glas tegen dit van Robert aan en sprak:

— Op de edele tooneelkunst, de reddende engel der vagebonden!

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

EENE WOELIGE TOONEELVOORSTELLING.

De bestuurder van den Vlaamschen Schouwburg te Antwerpen zat voor zijn lessenaar, in zijn kabinet, achter het tooneel.

Hij hield een geopenden brief in de hand en schudde met snel op elkaar volgende korte schokjes, het hoofd.

— Geen lastiger ras, zoo sprak hij binnensmonds, dan de tooneelschrijverkens! Ze zouden allen op denzelf-den avond willen gespeeld worden!... Ik kan er gelukkig

«Zeker, directeur..... Zeker!» (Blz. 147)

orde onder houden... Hm, brrm!... Ik ken die heerkens!... Is 't niet zoo, Wolf?

Een magere vijftiger, die veel weg had van den dui-vel uit Faust, en naast den bestuurder stond in wachtende houding, antwoordde met sterk Hollandschen tongval:

— Zeker, directeur... Zeker!

— Dat is nu weer een brief van Dingens... Hm, brrm! Die kerel behoort tot het kappelleken en denkt dat ik daar-om verplicht ben, zoodra hij in het kraam komt van een

tooneeldeugenieterij, het op mijnen theater te vertoonen... Hij is er nog niet half!... Wat zegt gij, Wolf?...

De bestuurder trok zijn mond schuin naar den linkerkant, zijne neusgaten op naar den rechterkant, haalde tusschen duim en wijsvinger snuif uit zijn giletzak, en, terwijl hij met zichtbaar genoeg den tabak opsnoof, klonk de stem van den duivel uit Faust:

— Zeker, directeur... Zeker!

— Is dat nu een titel voor een tooneelstuk?... Hebt ge 't gelezen: «Een drama op 't Kerkhof»?... Daar is geen enkel abbonné, die zal durven komen zien! Hm!... brrm!... Het tooneel verbeeldt eene begraafplaats!... Zoudt ge niet doodvallen!... Hé, Wolf!

— Zeker, directeur... Zeker!

— Ge kunt hem schrijven, Wolf... Zeg hem dat ze 't stuk aan 't rolleeren zijn en het weldra zal gerepeteerd worden.

— Goed, directeur... goed! En 't stuk?

— In de kast, diep onder de andere...

De mond ging weer schuin, de neusgaten werden opgetrokken, eene nieuwe lading snuif volgde de eerste, en de bestuurder lachte vergenoegd.

De duivel uit Faust lachte mede.

Er werd op de deur geklopt.

— Entrez!...

De portier van den schouwburg verscheen op den drempel van het kabinet.

— Directeur, hier is een heer, die u verlangt te spreken.

— Laat hem binnenkomen... Hm, brrm!...

En tot Wolf:

— Weer een van die heerkens!

Speldemans trad in het kabinet.

— Heer bestuurder...

— Goeien dag... Zit neêr... Hm, brrm!... Wolf, ik kom zoo aanstonds op de regie.

De duivel schoof uit het vertrek.

— Gij verlangt, mijnheer?...

— Ik heet Speldemans, romanschrijver van beroep...

— En ge hebt een stuk geschreven?

— Juist.

— Hm, brrm!...

— Ge moet me niet wanhopig aankijken, heer bestuurder, en uw snuif niet in uw mond steken in stede van in uwen neus... Ik kom u niet verzoeken mijn stuk op te voeren.

— Ha!... Hm, brrm!...

De bestuurden keek vriendelijker.

— Ik ben directeur van een reizend tooneelgezelschap.

— Een collega!

— Die hoovaardigheid heb ik niet, maar mijn troep is ver van slecht... Te Mechelen...

— Ha, ja, op de foor... Robert en Bertrand, hé?

— Ge hebt er van gehoord?

— Zeker... Een prachtig stuk, hé?... Hm, brrm!...

Ik heb dat in mijnen tijd ook gespeeld... Een succes, jongen, succes!... Dat was de goeie tijd... Ze hadden toen al dat moderne prullewerk nog niet uitgevonden!... Tegenwoordig hoort ge niets meer dan Ibsen, Suderman, Mirbeau en de heerkens van 't kapelleken... Hm, brrm! Maar 't sneeuwt hier tegen hun billen... Ik speel wat ik wil!

Mond, neusgaten, duim en wijsvinger, giletzak, snuif... en de bestuurder lachte luid, omdat hij het geestig vond.

Speldemans lachte ook, omdat hij den bestuurder geestig vond.

— Om kort te gaan, sprak hij, kom ik uw schouwburg afhuren, op een dag dat gij niet speelt, om een enkele voorstelling te geven van «Robert en Bertrand»... Kan dat gaan?

— Zeker... Hm, brrm!...

De twee bestuurders bespraken de voorwaarden en Speldemans verliet een kwart uur later het kabinet, een contract voor de opvoering van «Robert en Bertrand» in den zak en een greep snuif van den bestuurder in den neus.

Hij begaf zich naar de herberg «De Leeuw» in den omtrek van den schouwburg gelegen, en nam aan eene tafel plaats, waaraan twee oude heeren reeds geruimen tijd gezeten waren.

— In regel! sprak hij.

— Daar zullen we plezier aan beleven, zei een der beide heeren.

— 't Is gevaarlijk spel, meende de andere.

— Robert, jongen, wat ziet ge toch alles weer zwart in!

— Waarom zoiets wagen?

— Moeten we dan onze faam van lustige vagebonden niet handhaven?... En zijn nu reeds drie weken verlopen, sinds wij van ons hebben doen spreken. Trouwens, wie zal ons in den Vlaamschen Schouwburg komen zoeken?... We kunnen toch niet beter vermomd te Antwerpen komen.

— Ik vrees Deraef.

— Gij vreest?... Dat woord was in den tijd in ons woondenboek niet te vinden... Sinds ge verliefd zijt geworden, vreest gij alles.

— Liefde doet zorgen, zei Willem Ogier.

— Blijf te Mechelen.

— Wie zal er Robert spelen?... En wat zou het baten? Men zal mij te Mechelen ook vinden, als men u hier moest vatten... Laat er ons niet meer over spreken: het is besloten en het blijft besloten. Ga uw gang maar. Het spel is gevaarlijk, maar het is eigenaardig, en ik doe mede.

— Schrijft gij den brief, Robert?

— Zooals gij verkiest.

Bertrand riep den kellner en vroeg pen en inkt.

Flug liep de pen over het papier.

Robert reikte zijn makker den brief over. Deze laatste glimlachte bij het lezen, en gaf het schrift aan Speldemans, die las:

Heer hoofdcommissaris,

«Met dezen verzoeken wij u, den heer Deraef, overste der veiligheid, te verwittigen, dat wij een dezer dagen weer te Antwerpen zullen verschijnen, en de eer zullen hebben met het brave Antwerpsche publiek in aanraking te komen.

Wie ons wil zien, zal gemakkelijk dit genoegen kunnen bekomen, en wij hopen u insgelijks te ontmoeten, evenals onzen gewaardeerden vriend Deraef.

Met de betuiging onzer diepe achting,

Ro-ber-trand.»

— Lang zal men spreken over dit gewaagd stuk, als men zal weten dat het Mechelsch gezelschap ons tusschen zijne leden telde... We zijn sterker dan Molière. Die speelde zijn eigen stukken; wij spelen ons eigenzelf.

— Ge kunt zeggen wat ge wilt, zeide Robert, maar hoe meer ik er over nadenk, hoe meer ik vrees dat dit spel ons duur zal te staan komen... Ge moet mij met geen grote oogen bekijken. Ik doe mede, en zal er zooveel genot in vinden als gijlie. Ik wil echter mijn plicht doen, met u het gevaar zooveel mogelijk voor oogen te houden.

— Ik weet wel dat alles misschien niet door een buisje zal loopen, doch dat is nimmer een reden geweest om ons van iets te weerhouden. Daarenboven, doen wij het nu niet, dan moeten wij het binnenkort doen!... We zijn toch niet naar Antwerpen gekomen, om eeuwig tot het gezelschap van een reizenden foortroep te behooren.

— Gij hebt gelijk, doch ik zou liever wat minder opvallend voor de eerste maal weer optreden als Robert... Nu, de teerling is geworpen.

— Hoedat?

— Ik heb daareven den brief voor den hoofdcommissaris aan den kellner gegeven, die hem naar de post is gaan brengen.

— We staan er voor, en we moeten er door!

— Dat zullen we, zei Speldemans. We zullen dien avond een groot genot smaken.

— Daar doet de kalme Speldemans ook al mede, zei Robert.

— Eigenliefde van den tooneelschrijver, sprak Bertrand. Wat denkt ge: zijn werk op het grootste tooneel van Antwerpen!

Ze lachten en verlieten «De Leeuw».

De aangekondigde vertooning van «Robert en Bertrand», door het Mechelsche gezelschap, was verzekerd van een grooten bijval, want de geheele zaal was op voorhand reeds genomen.

Daartoe had de titel van het werk veel bijgedragen, en ook het plakkaat, opgesteld zooals dat, hetwelk wij

voor Mechelen hebben afgekondigd, zonder de opsomming van den voortroep.

Het publiek houdt van zulke plakkatens en bijzonderlijk van zulke werken, en meer dan één hooggeplaatst persoon, die nimmer in den schouwburg te zien was, kwam naar het kluchtspel «Robert en Bertrand» kijken.

De zaal was opgepropt.

Het gewone orkest van den schouwburg liet eenige straatdeuntjes hooren, en eindelijk ging het doek omhoog.

Het eerste bedrijf liep allerbest van stapel; de twee dieven, in hunne cellen boven elkaar opgesloten, de oude Strambach en zijn neef Michel, behaalden den bijval, welken ze sindsdien in «Robert en Bertrand» steeds behalen.

Het tweede bedrijf bleef lang uit.

Reeds had het orkest een vierde deuntje geëindigd.

Het publiek werd ongeduldig.

Het begon met de voeten te trappelen.

Het vijfde deuntje werd aangeheven.

Als dat geëindigd was, bleef het doek nog steeds omhoog.

Hevigen trappelde het publiek met de voeten.

— Er moet iets gebeurd zijn, sprak men van mond tot mond.

— Zou er brand zijn?

Verscheidene menschen, door vrees bevangen, verlieten den schouwburg.

De overigen trappelden met de voeten dat hooren en zien vergingen.

Daar werd de gordijn opgetrokken.

De tooneelbestuurden verscheen, geheel in het zwart met witte das, en sprak:

— Dames en heeren. Tengevolge van eene erge ongesteldheid van den vertolker van Robert, zal de vertooning niet worden voortgezet. Degenen, die het verlangen, kunnen, op vertoon hunner kaart, hun geld terug krijgen.

Hij boog en het doek werd neergelaten.

Ieder verliet zijne plaats; ieder had een woord te zeggen. Het was als een hommelnest.

Er werd geduwd, gestooten en getwist.

Aan het bureel beneden, was het een ware omwenteling, en degenen die daar zaten, om het geld terug te

geven, vonden hun vagevuur op aarde.

Wat was er gebeurd?

Om dit geheel en al op te helderen, moeten we eenige dagen achteruitgaan, en den dag na het afhuren van den Schouwburg door Speldemans, den hoofdcommissaris van politie volgen naar het kabinet van Deraef.

— Lees dat eens. En hij wierp den brief van Robert op den lessenaar van den overste der geheime politie. Hoe vindt ge dat?

Deraef las het schrift.

— Het doet me plezier! riep hij.

— Hoe, het doet u plezier?

— Wel ja. Ik wanhoopde de twee bandieten ooit nog te Antwerpen te zien. Ik dacht dat ze naar den vreemde waren en niet meer zouden terugkeeren.

— Dat deed u wanhopen?

— Zeker. Ik houd er aan die vagebonden te vangen. Ik heb het gezworen, ik zal het doen!

— Zooals vroeger!

— Ja, ik heb veel tegenslag gehad, maar dat heeft mij toch niet ontmoedigd. Ze komen dus terug in aanraking met het Antwerpsch publiek. Dan herbegint ik mijne opzoekingen.

— Het zal niet baten.

— Ge laat spoedig uwen moed zinken, heer hoofdcommissaris.

— Tegen die kerels is niets te beproeven!

— We zullen zien.

Gedurende eenige dagen had Deraef al zijn speurhonden uitgezonden, en was hij zelf dag en nacht op de been geweest, zonder nochtans het minste spoor van de beruchte vagebonden te ontdekken.

In de stad werd er ook nergens van gesproken en de bandieten lieten er niet van zich hooren.

— Het moet een valsch briefje zijn, van den eenen of anderen grappenmaker, zei Deraef. Dat ik daar niet eerder heb aan gedacht. We zullen moeten afwachten en toezien.

Niets gebeunde.

Eenige dagen later viel de blik van den overste der geheime politie op de aankondiging van de vertooning van

«Robert en Bertrand», in den Vlaamschen Schouwburg, welke opvoering dien avond zou plaats hebben.

Deraef legde zijn blad op de tafel en keek op zijn uurwerk.

— Ik heb nog juist den tijd, sprak hij, en daar er dezen avond niets aan de dagorde is, kon ik wel eens gaan kijken. Daar ik in werkelijkheid de echte bandieten niet te pakken krijg, zal het mij misschien plezier doen, de valsche op het tooneel te zien aanhouden.

Hij begaf zich naar den schouwburg en nam er plaats in den voorsten rang der orkestzetels.

Als het doek was opgetrokken geworden voor het eerste bedrijf, had hij moeilijk een kreet van bewondering kunnen bedwingen.

— Dat is meesterlijk weergegeven, dacht hij. Dat is, om zoo te zeggen, Robert in levenden lijve.

En toen Bertrand ten tooneele kwam, steeg de bewondering van den politieoverste ten top.

— Dat is Bertrand gewisseld en gedraaid!... Dat zijn zeer knappe tooneelspelers.

Toen Bertrand de eerste regels van zijn rol had gesproken, kneep Deraef zich in den arm, om te voelen of hij waakte of droomde.

— Dat is de stem van den politieambtenaar van Chicago, dat is de stem van de gravin van Slewang... Wat beteekent dat alles?

Een helder licht, als een bliksemstraal, schoot door zijn brein.

Hij haalde den brief, aan den politiecommissaris geschreven door de vagebonden, uit zijn brievenstasch en las hem opnieuw.

— «...en de eer zullen hebben — zoo las hij — met het brave Antwerpsche publiek in aanraking te komen. Wie ons wil zien, zal gemakkelijk dit genoeg kunnen bekomen...»

— Indien zij eens?... Kom, dit is al te gek!... En toch zijn zij het, want zoover is de tooneelkunst niet te drijven... Ik geloof dat ik behekt ben, dat ik anders zie, anders hoor dan in wezenlijkheid... Maar die brief... Ik wil zekerheid!...

Hij verliet zijne plaats.

Robert en Bertrand stonden samen op het tooneel.

Robert fluisterde zijn makker toe:

— Hij staat op.

— Ik heb hem in 't oog.

— Hij gaat henen!

— Inderdaad!

— Hij heeft ons herkend.

— Gij zijt gek!

— Ge zult het zien.

— Onzin!

Deraef had onmiddellijk den politieofficier, van dienst in den schouwburg, in de wandelzaal ontboden, en hem bevel gegeven, door de aanwezige politieagenten al de uitgangen van het tooneel te doen afsluiten.

Daarna begaf de overste der veiligheid zich naar het tooneel, waar hij den voet zette op het oogenblik dat de gordijn daalde en, onder de toejuichingen van het publiek, weer opgetrokken moest worden.

Deraef vatte post achter een scherm.

Daar ging Robert voorbij, langs alle kanten uitkijkende op weg naar zijne loge, om van kleederen te verwisselen.

De overste liet hem voorbijgaan, en riep dan op half-luiden toon:

— Robert!

De aangesprokene wendde het hoofd om.

Zooals de tijger op zijne prooi springt, zoo sprong Deraef op den vagebond toe, en wilde hem bij den arm vatten.

Robert liet hem daartoe den tijd niet en venvween tusschen de schermen, naar den uitgang ijlend.

Daar stond een agent van politie.

Zoo luid het maar mogelijk was, met de handen aan den mond, om zijne stem verder te doen dragen, riep hij:

— Politie!... Redt u!...

Deraef was achter hem geijld en sprong nu opnieuw op hem toe.

Aan vluchten viel niet meer te denken.

De overste der geheime politie, wien het roepen van Robert nu de zekerheid had gegeven, dat hij den beruchten dief bij de lurven had, hield zijn man in de beide ar-

men stevig vastgeklemd.

Robert roerde geen vin.

Eenige bedienden omringden het paar.

— Wat wilt ge van mij? vroeg Robert.

— In naam der wet zijt gij mijn gevangene!

— Die kerel is gek, zei Robert.

— Volg me zonden tegenstand, of ik doe u binden.

— Ik zal u volgen.

En tot de omstanders:

— Een toeschouwer, die gek geworden is, en mij voor den echten Robert neemt. Gekken moet men involgen... Kom, ik volg u.

Eene brigade agenten, per telefoon verwittigd, verscheen op het tooneel.

— Neemt dien kerel gevangen, en leidt hem naar de gemeentengevangenis, waar hij aanhoudend moet bewaakt worden.

Robert werd door twee politieagenten weggebracht.

— Nu de andere leden der bende, zei Deraef, want een bende moet het zijn. Houdt al de tooneelspelers en tooneelspeelsters aan, en brengt hen hier bij mij, alvorens hen naar de gevangenis te voeren. Geheel 't gebouw, van onder tot boven, dient doorzocht.

Zulks gebeurde, maar Bertrand en de man, die Strambach had vertolkt, waren niet te vinden.

Deraef onderzocht op zijne beurt het tooneel van den kelder tot onder het dak.

Niets!

Het was bijna morgen, toen hij den moed opgaf en, na aan al de uitgangen nieuwe agenten te hebben op wacht gezet, naar zijn bureel reed.

Daar wachtte hem de hoofdcommissaris.

— Laat mij u geluk wenschen, beste Deraef.

— Ja, dat moogt ge, heer hoofdcommissaris, alhoewel Bertrand nog niet in mijne handen gevallen is. Ver kan hij echter niet gelooopen zijn.

Hij zit in den schouwburg en kan er niet uit. Alle mogelijke uitgangen zijn bewaakt! Vandaag nog gaat hij zijnen makker in de gevangenis vervoegen, en ik heb mijn doel bereikt.

In hun morgenblad lazen de Antwerpenaars, hoe Ro-

bert gevangen werd, en hoe de aanhouding van zijn beruchten makker slechts eene kwestie van tijd was.

AUCTOR

De laatste lotgevallen van Robert en Bertrand

Pentteekeningen van EMIEL WALRAVENS

Omslag van STAN VAN OFFEL

L. OPDEBEEK — Uitgever — ANTWERPEN